

STAV UNIVERZITETA U BEOGRADU – ARHITEKTONSKOG FAKULTETA O OČUVANJU INTEGRITETA MEMORIJALNOG KOMPLEKSA SLOBODIŠTE

Prostor memorijalnog kompleksa Slobodište u Kruševcu nije samo park, niti samo lokacija u gradu. Ono predstavlja složeno delo kulture sećanja, pejzažne arhitekture i memorijalne umetnosti, nastalo kroz jedinstvenu sintezu prostora, simbolike i kolektivnog pamćenja. Projektovan od strane arhitekta Bogdana Bogdanovića tokom šezdesetih godina XX veka, ovaj kompleks oblikovan je kao mesto stradanja, mesto sećanja i ambijent promišljanja slobode. Njegova vrednost ne proizlazi samo iz pojedinačnih objekata ili skulpturalnih elemenata, izgrađenih i neiskorišćenih površina, već iz celovitosti prostora i pažljivo uspostavljenih odnosa između topografije, kretanja, pejzaža i značenja.

U tom kontekstu, svaka nova intervencija u okviru memorijalnog kompleksa zahteva naročitu pažnju. Pitanje nije da li određeni sadržaj poseduje kulturnu, istorijsku ili obrazovnu vrednost već da li se njegovim uvođenjem neguje ili negira univerzalni arhitektonski jezik koji slavi mir, dostojanstvo i život.

Arhitektura i urbanizam nas uče da vrednost prostora ne proizlazi iz prostog sabiranja sadržaja. Naprotiv, kvalitet javnog prostora često zavisi od sposobnosti da se sačuva njegova unutrašnja logika, karakter i značenje. Memorijalni kompleksi posebno zahtevaju takav pristup, jer njihova svrha nije samo da informišu, već da omoguće iskustvo kolektivnog sećanja, kontemplacije, ličnog i zajedničkog razumevanja prošlosti.

Zbog toga smatramo da su javna rasprava, interdisciplinarni dijalog i otvoreni arhitektonski konkursi ne samo proceduralna pitanja, već suštinski instrumenti odgovornog upravljanja prostorima od javnog i nacionalnog značaja. Ovakvi procesi nemaju za cilj da se promena zaustavi, već da se pruži adekvatan odgovor na inicijative razvoja koje se mogu uspešnije realizovati na odgovarajućim lokacijama, kao i da se nasleđeno čuva prema najvišim standardima zaštite kulturnog nasleđa. Posebnu težinu ovom pitanju daje i činjenica da je u toku proces kandidature celokupnog opusa arhitekta Bogdana Bogdanovića za UNESCO Listu svetske baštine. U tom svetlu, očuvanje integriteta Slobodišta prevazilazi okvire pojedinačne lokalne intervencije i postaje pitanje odgovornog odnosa prema kulturnom nasleđu od izuzetnog nacionalnog i međunarodnog značaja, dostojnog prostora čije je osnovno značenje – sloboda.

Vladimir Lojanica, dekan
Univerzitet u Beogradu – Arhitektonski fakultet